

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 656/2024-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Jilemnického 10, Želiezovce, zastúpeného Procházka & Partners, spol. s r. o., Búdková 4, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/50/2023 z 25. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Ústavnému súdu bola 17. júna 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Napadnuté uznesenie žiada zrušiť, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, priznať finančné zadosťučinenie v sume 2 500 eur a náhradu trov konania.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol žalovaným v spore o zaplatenie sumy 316,73 eur v konaní vedenom pred Okresným súdom Levice pod sp. zn. 6C/237/2007. Žalobca navrhol rozšírenie žaloby v roku 2008 na sumu 599,45 eur, a túto zmenu okresný súd pripustil uznesením až v roku 2021, ktoré nadobudlo právoplatnosť 30. marca 2021.

3. Ten istý žalobca podal proti sťažovateľovi ďalšiu žalobu o zaplatenie sumy 410,22 eur. O tejto žalobe konal okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/120/2009. Okresný súd uznesením č. k. 9C/120/2009-114 z 21. februára 2011 spojil obe veci na spoločné konanie, ktoré sa bude viesť pod sp. zn. 6C/237/2007.

4. Napriek uvedenému okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/120/2009 uskutočnil pojednávanie 22. februára 2012, pričom v zápisnici z pojednávania označil predmet konania ako zaplatenie sumy 410,22 eur s prísl. Na tom istom pojednávaní došlo k späťvzatiu žaloby v sume 603,02 eur, na čo reagoval súd vyhlásením uznesenia, ktorým konanie v tejto časti zastavil.

5. Sťažovateľ uvádza, že súd napriek absencii právoplatnosti uznesenia o pripustení žaloby nekonal o predmete v sume 726,95 eur (316,73 + 410,22), ale o predmete v rozsahu, akoby predmetné uznesenie bolo právoplatné, čiže o predmete v sume 1009,66 eur.

6. Následne v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/237/2007 rozhodol rozsudkom zo 14. marca 2012 tak, že prvým výrokom zaviazal sťažovateľa na zaplatenie sumy 366,61 eur s presne špecifikovaným príslušenstvom, druhým výrokom konanie v časti o zaplatenie 603,02 eur zastavil a v časti o zaplatenie 40,03 eur žalobu zamietol.

7. Krajský súd v Nitre na základe odvolania sťažovateľa proti výroku ukladajúcemu zaplatiť sumu 366,61 eur s príslušenstvom rozhodol uznesením č. k. 5Co/126/2012-257 z 19. júna 2013, zrušil odvolaním napadnutý výrok a v tomto rozsahu vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie.

8. Po vrátení veci okresnému súdu žalobca vzal žalobu späť v sume 627,07 eur, čiže v sume prevyšujúcej zostávajúci predmet konania. Okresný súd nerozhodol o zastavení konania, ale rozsudkom č. k. 6C/237/2007-368 z 18. marca 2015 rozhodol tak, že žalobu o zaplatenie sumy 366,61 eur zamietol a sťažovateľovi priznal náhradu trov konania. Vzhľadom na výsledok konania pred súdom prvej inštancie sťažovateľ nemohol podať proti nemu odvolanie.

9. Odvolanie však podal žalobca, a tak krajský súd o ňom rozhodol rozsudkom sp. zn. 5Co/852/2015 z 28. októbra 2016 tak, že zmenil rozsudok okresného súdu tak, že zaviazal sťažovateľa na úhradu sumy 366,61 eur s prísl. Keďže rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť ako spôsobilý exekučný titul, sťažovateľ uhradil žalobcovi sumu 633,77 eur (istinu 366,61 a prísl.).

10. Zároveň však sťažovateľ podal dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd tak, že uznesením sp. zn. 4Cdo/221/2017 z 26. septembra 2018 zrušil rozsudok odvolacieho súdu a rovnako aj rozsudky okresného súdu z 18. marca 2015 a zo 14. marca 2012 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

11. Po vrátení veci žalobca písomným podaním z 18. februára 2019 vzal žalobu v celom rozsahu späť z dôvodu, že sťažovateľ uhradil pohľadávku aj s príslušenstvom 31. júla 2017 a žiadal priznať náhradu trov konania. Okresný súd uznesením č. k. 9C/56/2018-503 z 12. apríla 2019 konanie o zaplatenie 1 009,64 eur s prísl. zastavil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

12. Krajský súd uznesením č. k. 12Co/147/2019-569 z 30. septembra 2019 uznesenie okresného súdu č. k. 9C/56/2018-503 z 12. apríla 2019 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresnému súdu vytkol nepreskúmateľnosť odôvodnenia uznesenia, z ktorého nebolo zrejmé ako vyhodnotil jednotlivé späťvzatia žalobcom.

13. Okresný súd opätovne rozhodol uznesením č. k. 9C/56/2018-665 z 12. apríla 2022 tak, že konanie o zaplatenie sumy 1 009,64 eur s prísl. zastavil, žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania (prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho) v rozsahu 27,38 %, štátu voči žalobcovi v rozsahu 63,69 % a štátu voči sťažovateľovi v rozsahu 36,31 %.

14. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu sťažovateľ podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 12Co/75/2022-717 tak, že potvrdil výrok okresného súdu o zastavení konania, o náhrade trov prvoinštančného konania a vo výrokoch o nároku štátu na náhradu trov konania, v časti nároku na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania zrušil a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie.

15. Sťažovateľ aj proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal dovolanie, v ktorom uplatnil dôvod zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), argumentujúc odňatím možnosti konať pred súdom, keď krajský súd ho neinformoval o verejnom vyhlásení svojho rozhodnutia, hoci ho riadne a preukázateľne o to žiadal, a rovnako z dôvodu arbitrárnych záverov pri vyhodnocovaní jednotlivých späťvzatí, keď vo veci konajúci krajský súd vyhodnotil procesný úkon späťvzatia žaloby z 22. februára 2012 v sume 603,02 eur a procesný úkon späťvzatia žaloby z 5. februára 2014 v sume 627,07 eur ako jeden procesný návrh, pričom došlo k svojvoľnému dopĺňaniu prejavu vôle žalobcu.

16. Najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľa napadnutým uznesením tak, že ho odmietol. K námietke porušenia § 145 CSP tým, že odvolací súd späťvzatia posúdil ako jeden procesný úkon, najvyšší súd uviedol, že je nedôvodná s poukazom na skutočnosť, že odvolací súd v bode 8 a nasl. odôvodnenia svojho rozhodnutia dostatočne jasným spôsobom zdôvodnil, na základe akých skutočností dospel k záveru, že tieto úkony je potrebné posúdiť ako jeden procesný návrh. Konštatoval, že žalobca pri oboch späťvzatiach uviedol, že požaduje uhradenie zostávajúcej sumy 366,61 eur (bod 12 napadnutého uznesenia). K námietke, že sťažovateľ v odvolaní požiadal odvolací súd, aby mu oznámil čas a miesto verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami podľa § 219 ods. 3 CSP, pričom odvolací súd tak neučinil, najvyšší súd konštatoval, že odvolací súd sťažovateľa skutočne neinformoval, ale procesné pochybenie tohto typu, počas ktorého neprišlo k prejednaniu veci, ale len vyhláseniu rozhodnutia, vyhodnotil tak, že nejde o porušenie práva na spravodlivý proces takej intenzity, ktorá by zakladala nevyhnutnosť zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu (bod 15 napadnutého uznesenia). Vychádzajúc z uvedeného, dospel k záveru, že sťažovateľ neopodstatnene namieta vadu podľa § 420 písm. f) CSP, preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľa

17. Sťažovateľ v sťažnosti predovšetkým namieta, že najvyšší súd nerešpektoval ani svoju (5Cdo/14/2018), ani judikatúru ústavného súdu (II. ÚS 43/2020), z ktorej vyplýva, že postup súdu v rozpore s § 219 ods. 3 CSP zakladá vadu podľa § 420 písm. f) CSP. Tým, že najvyšší súd tento odklon od judikatúry neodôvodnil, dopustil sa arbitrárnosti. Rovnako sťažovateľ kritizuje

a argumentuje v prospech arbitrárnosti záveru najvyššieho súdu, ktorý považoval za preskúmateľný a riadne odôvodnený záver krajského súdu, že uskutočnené späťvzatia žalobcu bolo možné vyhodnotiť ako jeden procesný návrh.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

18. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa o porušení jeho základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktoré vidí v arbitrárnosti záveru, že i) uskutočnené späťvzatia žalobcu bolo možné vyhodnotiť ako jeden procesný návrh, a ii) v porušení jeho práva na verejné vyhlásenie rozhodnutia v prípade, že požiadal súd, aby mu miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia oznámil vopred (teda postup súdu v rozpore s § 219 ods. 3 CSP).

19. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). Právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

20. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

21. Ústavný súd štandardne vychádza z názoru, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie sú „výsledkové“ práva, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Ústavný súd overuje, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03).

22. Ústavný súd v súvislosti s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyslovil, že je nutné zohľadniť nielen jednotlivé porušenie procesného postupu konajúceho súdu, ale aj prípadné následky, ktoré tým môžu byť spôsobené stranám sporu. Výsledkom je posúdenie, či porušenie procesného postupu súdu môže dosiahnuť ústavnoprávne rozmery porušenia základného práva na súdne konanie (m. m. IV. ÚS 197/2020).

23. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ako aj ostatných rozhodnutí vo veci konajúcich súdov ústavný súd konštatuje, že jeho odôvodnenie reflektuje na osobitosti prípadu, je zrozumiteľné a v konečnom dôsledku aj ústavne udržateľné.

24. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že primárne súd prvej inštancie a následne odvolací súd arbitrárne vyhodnotil jednotlivé späťvzatia uskutočnené v priebehu konania, na čo nereflektoval ani najvyšší súd pri vyhodnotení uplatneného dovolacieho dôvodu arbitrárnosti [§420 písm. f) CSP]

uznesenia odvolacieho súdu, ústavný súd konštatuje, že odvolací súd vyhodnotil jednotlivé skôr uskutočnené späťvzatia podľa ich obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) v kontexte procesných okolností prípadu spôsobom, ktorý nevyvoláva relevantné pochybnosti o ústavnej udržateľnosti jeho postupu pri vysporiadaní sa s predmetom konania.

25. Je potrebné si uvedomiť, že došlo k spojeniu dvoch vecí na spoločné konanie, následne k zmätočnému konaniu súdu (spočívajúcemu v nedostatočnom ustálení predmetu konania, a tým aj nepreskúmateľnom rozhodovaní o predmete konania), k nesprávnej protokolácii sumy predmetu konania súdom v zápisnici o pojednávaní, čo viedlo žalobcu k uskutočneniu opakovaného späťvzatia, v rámci ktorého došlo k duplicitě späťvzatia návrhu, a to v dôsledku pasivity konajúceho súdu, ktorý nerozhodol o predchádzajúcom čiastočnom späťvzati návrhu. Uvedený nesprávny postup súdu bol zvrátený kasačným dovolacím rozhodnutím (pozri bod 10 tohto uznesenia), ktorým boli zrušené všetky dosiaľ vydané rozhodnutia súdov vo veci samej, a to na účel možnosti opätovne rozhodnúť o celom predmete konania, s ktorým súviselo aj opätovné posúdenie uskutočnených späťvzatí. V nadväznosti na to žalobca aj vzhľadom na čiastočné plnenie sťažovateľa (bod 9 tohto rozhodnutia) v opakovanom konaní vzal svoj návrh v celom rozsahu späť, v dôsledku čoho došlo k zastaveniu konania.

26. Tým, že došlo k právoplatnému zastaveniu napadnutého konania v celom rozsahu, je z hľadiska jeho výsledku pre sťažovateľa možné uzavrieť, že aj v prípade opakovaného konania po prípadnom zásahu ústavného súdu by sťažovateľ nemohol dosiahnuť iný výsledok konania, čo nevyhnutne vedie ústavný súd k záveru o nedostatku intenzity prípadného porušenia jeho procesných práv potrebnej na ich vyslovenie, a to aj v prípade, že by argumentácia sťažovateľa bola dôvodná. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd konštatuje, že táto námietka sťažovateľa o porušení označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu nie je spôsobilá vyvolať relevantnú pochybnosť o ústavnej udržateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

27. Sťažovateľ ďalej namietal, že najvyšší súd porušil jeho označené procesné práva tým, že nerešpektoval záväznú judikatúru (najvyššieho súdu a ústavného súdu) týkajúcu sa porušenia práva na spravodlivý proces, keďže sťažovateľovi bolo upreté právo zúčastniť sa verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu.

28. Ústavný súd konštatuje, že aj táto námietka sťažovateľa je nedôvodná. Najvyšší súd, ako aj ústavný súd konštatovali porušenie označených procesných práv v prípadoch, keď došlo k verejnému vyhláseniu rozsudku, nie uznesenia. Totiž ústava (čl. 142 ods. 4) a Civilný sporový poriadok (§ 219 ods. 1) upravujú povinnosť súdu verejne vyhlásiť len v prípade rozsudku, nie pri uznesení. Vychádzajúc z uvedeného, je potrebné konštatovať, že odvolací súd nepochybil, ak rozhodol o odvolaní bez toho, aby o tom vopred upovedomil sťažovateľa. Najvyšší súd preto nepochybil, ak tento postup odvolacieho súdu nevyhodnotil ako vadu spôsobujúcu porušenie práva na spravodlivý proces.

29. Ústavný súd na základe týchto úvah konštatuje, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených procesných práv sťažovateľa z dôvodov uvádzaných v sťažnosti neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavnú sťažnosť preto odmietol ako zjavne neopodstatnenú v celom rozsahu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z.

o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu